

บทบาทการบริหารการพัฒนาสังคมบัณฑีฐานพลังศรัทธาของพระเทพสิทธารักษ์ (น้อย ญาณวุฒิโณ)

The role of development based on the power of faith by Pra Tep Sittajarn (Noi Yannawutto)

เจษฎากร รันศรี¹, อลงกรณ์ อรรถแสง²

Jessadakorn Runri¹, Alongkorn Akkasaeng²

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง บทบาทการบริหารการพัฒนาสังคมบัณฑีฐานพลังศรัทธาของพระเทพสิทธารักษ์ (น้อย ญาณวุฒิโณ) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบทบาทการบริหารการพัฒนาสังคมของพระเทพสิทธารักษ์ (น้อย ญาณวุฒิโโน) ในจังหวัดมหาสารคาม โดยทำการศึกษาจากการใช้แบบสัมภาษณ์ และจัดสนทนากลุ่มแบบ Focus Group Discussion จากกลุ่มประชากรที่กำหนดคือ เจ้าอาวาสวัดรูปปัจจุบันที่พระเทพสิทธารักษ์ (น้อย ญาณวุฒิโโน) เคยจำพรรษา จำนวน 4 รูป ผู้นำชุมชนคนปัจจุบันที่พระเทพสิทธารักษ์ (น้อย ญาณวุฒิโโน) เคยจำพรรษา จำนวน 4 คน ประชาชนบ้านหนองบัวลำลังแสง อำเภอแก่งดำ จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 4 คน ประชาชนในชุมชนเทศบาลวัดดาวดึงษ์แก่งดำ ตำบลแก่งดำ อำเภอแก่งดำ จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 4 คน ประชาชนในชุมชนวัดปัจจิมทัศ ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 4 คน และประชาชนในชุมชนวัดมหาชัย ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 4 คน รวมทั้งสิ้น 24 คน ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอในรูปแบบการพรรณนาข้อมูลที่ได้จากการศึกษา

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

บทบาทการบริหารการพัฒนาสังคมของพระเทพสิทธารักษ์ (น้อย ญาณวุฒิโโน) ในจังหวัดมหาสารคาม พบว่า (1.) บทบาทด้านการปกครอง พระเทพสิทธารักษ์ได้ใช้หลักการในการปกครอง โดยใช้พระราชวินัยซึ่งเป็นหัวใจหลักของคณะสงฆ์ที่ใช้เป็นระเบียบที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติเป็นกฎกติกา การอยู่ร่วมกัน ของพระสงฆ์ที่เป็นข้อห้ามเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายต่อศาสนาและเป็นแบบอย่าง ต่อพุทธศาสนา (2.) บทบาทด้านการศาสนาศึกษา พระเทพสิทธารักษ์ให้ความสำคัญในการศึกษาของพระสงฆ์และสามเณรและเยาวชน มีการสนับสนุนให้มีการจัดการการเรียนการสอนส่วนการศาสนาศึกษา

¹ นิสิตปริญญาโท , สาขารัฐศาสตร์, วิทยาลัยการเมืองการปกครอง,มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง,มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Master's Student, Major Master of Public Administration Public Policy, College of Politics and Goveruance, Mahasarakham University

² Assistant Professor College of Politics and Goveruance, Mahasarakham University

เป็นการให้การศึกษาคณะสงฆ์และเยาวชนทั้งแผนกบาลี และแผนกธรรม ตลอดจนส่งเสริมให้เป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรม (3.) บทบาทด้านการศึกษาสังเคราะห์ พระเทพสิทธิราชารย์ได้มีการส่งเสริมการศึกษาสังเคราะห์ของทุนแก่เด็กและเยาวชน ตระหนักถึงความสำคัญกับผู้ด้อยโอกาสในทางการศึกษา เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม ให้สนับสนุนทั้งด้านทุนทรัพย์ พื้นที่ของวัดเพื่อเป็นการจัดศูนย์เด็กเล็กก่อนวัยเรียน จัดหารอุปกรณ์การเรียน หนังสือเรียน เป็นต้น (4.) บทบาทด้านการเผยแพร่ พระเทพสิทธิราชารย์ได้มีการเผยแพร่หลักธรรมคำสั่งสอน ตามหน้าที่ที่ท่านเองเป็นผู้สืบทอดพระพุทธศาสนา โดยหลักธรรมคำสั่งสอนที่ท่านเลือกมาเทศนาต่อญาติโยมผู้ที่มีความเลื่อมใสศรัทธาในตัวท่าน นำหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้ามาเป็นแบบอย่างและมาประยุกต์ให้เกิดความเข้าใจง่ายต่ออุบາสกอุบาสิกา หัวข้อธรรมะที่เลือกมาเป็นเทศนา้นอาทิเช่น การสอนให้รักศีล 5 (5.) บทบาทด้านการสาธารณูปการ พระเทพสิทธิราชารย์ได้มีการสร้างเสนาสนะ เช่น พระอุโบสถ วิหาร ศาลาการเบรียง ภูมิ อาคารอนงค์ประสงค์ ฯลฯ สถาน เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนและชุมชนได้ใช้ประกอบกิจกรรมต่าง อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนและสังคม (6.) บทบาทด้านการสาธารณสังเคราะห์ พระเทพสิทธิราชารย์ได้มีการก่อสร้างที่เป็นประโยชน์ส่วนเพื่อสังคมนอกจากการสร้างเสนาสนะภายใต้วัดอีกมากมาย เช่น โรงพยาบาล สร้างอาคารเรียน ตัตตัน หรือแม้แต่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ วิทยาลัยสงฆ์ประจำจังหวัดมหาสารคาม เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นประโยชน์ เพื่อสังคม จังหวัดมหาสารคาม

คำสำคัญ : การบริหาร, การพัฒนาสังคม, บทบาทการบริหาร, พื้นฐานพลังศรัทธา

Abstract

The study of The role of development based on the power of faith by Pra Tep Sittajarn (Noi Yannawutto) base on the power of faith in Mahasarakam province. The aim is to examine the function of societal evolution, administration of Pra Tep Sittajarn (Noi Yannawutto) in Maha Sarakham province. By examining the use of interviews and focus group from 4 monks of the demographic group is the abbot of the current statute of Pra Tep Sittajarn (Noi Yannawutto), 4 people of the current community leader that Pra Tep Sittajarn (Noi Yannawutto). 4 people of Ban Nong Bua, Tambon Wang Sang, Amphoe Kaedam, Maha Sarakham Province. 4 people in the municipality, community of Watdaowadueng Kaedam, Tambon Kaedam, Amphoe Kaedam, Maha Sarakham. 4 people in the community of Wat Patchimtas in Maha Sarakham and 4 people in the community of Wat Mahachai, Maha Sarakham, Tambon Talad, Amphur Muang, Maha Sarakham province, total 24 persons. The data analysis was done by content analysis, given in descriptive form the field.

The results are as follows.

The role of development based on the power of faith by Pra Thep Sitthajarn (Noi Yannawutto) base on the power of faith in Mahasarakam province is as follows: (1) The role of the principle of governance by Pra Tep Sittajarn using the Tripitaka, which is the essence of the

orderly discipline that the Buddha prescribed as a formula of coexistence. The monks are prohibited to prevent religious damage and exemplify Buddhists. (2) The role of spiritual education, Pra Tep Sittajarn places importance on the education of monks and novices and youth. Aching for the management of religious instruction for the education both of the monks and youth in Pali and the Dharma for the moral and ethics. (3) The role of education, Pra Tep Sittajarn promotes the investment company for children and young. Realize on the importance to the underprivileged in education. Establishing the foundation of quality of life for children to develop into a complete human for self and society. Holding up the capital in the expanse of the temple to arrange a preschool center. Provide learning materials, etc. (4) The role of propagate, Pra Tep Sittajarn has spread the principles of preaching to the role that he is the heir of Buddhism. By the precepts and choose to preach to your faithful to the peoples who respected in his. Consider the Buddha's teachings as a model and simplify the appetite for worship. The educational activity of peoples is the topic of the Dharma is the 5 percept (5) The rules on public facilities, Pra Tep Sittajarn has built the sanctuary, such as the temple, the marquee, the crematorium, the multi-use building for the peoples and the community for the benefit and societal growth. (6) For the purpose of public relation, Pra Tep Sittajarn has built a useful social section, in addition to build of many other monasteries, such as hospitals, school, roads, or even Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Keywords : Administration, Social Development, Role Management, Power of Faith

บทนำ

การพัฒนาสังคมให้มีความเจริญอย่างยั่งยืนนั้นจำเป็นต้องมีการพัฒนาทั้งทางด้านวัฒนธรรมและด้านจิตใจของคนที่อยู่ในสังคมนั้นๆ ให้มีคุณธรรมจริยธรรม มีจิตสำนึกราชการ รักสังคมที่อยู่อาศัย ซึ่งความสำเร็จของการพัฒนาจะขึ้นอยู่กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบทแผนงานหรือโครงการพัฒนาที่ดีจะต้องช่วยให้เกิดประโยชน์สูงและความพร้อมในสิ่งจำเป็นพื้นฐานโดยการพัฒนาควรจะมุ่งเน้นให้ชาวชนบทสามารถคิดเป็น ทำเป็นและพร้อมที่จะกระทำการสิ่งต่างๆ เพื่อการแก้ไขปัญหาด้วยตัวของเขารอง ซึ่งกล่าวโดยสรุปคือ การให้ความสำคัญในเรื่องการพึ่งตนเอง ของชาวชนบท (พินิจ ลาภานานนท์. 2529) การพัฒนาชนบทของหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ที่ได้ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบันพระธรรมปีฎก (พระธรรมปีฎก (ป.อ.บ.

ยุตโต) 2539 : 23) "ได้เสนอแนวทางให้หน่วยงานหรือองค์กรนั้นๆ ได้ผนวกเข้ากับแนวทางการพัฒนาแบบพุทธซึ่งเน้นการพัฒนาคนเป็นหลัก โดยคนเป็นเบื้องต้นของการพัฒนาสิ่งต่างๆ ให้เกิดคุณภาพทั้งในปัจจุบันและอนาคต นอกเหนือจากนี้ท่านพระธรรมปีฎก (พระธรรมปีฎก (ป.อ.บ.ยุตโต) 2540 : 25) ได้กล่าวถึงผลของการพัฒนาที่ปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาว่า ชีวิตจะดีงามมีความสุข ประเทศชาติเจริญรุ่งเรืองมั่นคงและสังคมจะร่มเย็นเป็นสุขได้ ก็ด้วยปัจจัยสำคัญที่สุดคือการพัฒนาคนให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพโดยเน้นให้มนุษย์ปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ได้แก่ ไตรสิกขา คือ ศีล สมาริ ปัญญา และบุญกิริยา วัตถุ คือ ทาน ศีล ภavana เมื่อมนุษย์ปฏิบัติตามหลักธรรมนี้ได้ ก็จะบรรลุจุดหมาย คือทำให้เกิดประโยชน์ต่อตนและสังคม

บุญธรรมศาสตร์ในการพัฒนาชนบทที่ควรจะยึดถือดำเนินการ คือความพยายามส่งเสริมให้ชาวชนบทได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโดยการกระตุนสร้างสิ่งจูงใจ และดึงเอาศักยภาพที่มีอยู่ในตัวชาวชนบท และทรัพยากรที่มีในชุมชนนั้นเองให้มากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้ก็ล่าวไว้ว่า เป็น เพราะกิจกรรมการพัฒนาเหล่านั้นดำเนินไปโดยขาดความเข้าใจในหลักการพัฒนาชนบท ทั้งในส่วนของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นำชุมชน และตัวประชาชนเอง โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐส่วนมากจะไม่ทราบถึงปัญหาและความต้องการอันจำเป็นของชาวบ้านที่แท้จริง และบางรายอาจจะไม่ได้รับความเชื่อถือจากประชาชนเท่าที่ควร ด้วยเหตุนี้หลาย ๆ ฝ่ายจึงเริ่มให้ความสนใจในตัวผู้นำการพัฒนา ว่าบทบาทที่ผ่านมาเป็นอย่างไรควรจะปรับปรุงแก้ไขอย่างไร แต่เมื่อลองพิจารณาถึงบทบาทการพัฒนาของผู้นำที่เป็นทางการคือ กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน และครุจจะพบปัญหาต่าง ๆ มาก many โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับความเข้าใจในการพัฒนา หรือจิตสำนึกทางการพัฒนาและวิธีการดำเนินงานพัฒนาอย่างอยู่มากความสนใจจึงมุ่งมาสู่ผู้นำที่ไม่เป็นทางการซึ่งเมื่อพิจารณาจากเหตุผลหลายประการแล้วพบว่า พระสงฆ์เป็นผู้นำที่ไม่เป็นทางการที่พร้อมต่อการพัฒนามากกว่าบุคคลอื่น ๆ เหตุผลหนึ่งที่พระสงฆ์คือกลุ่มบุคคลที่เหมาะสม คือ เป็นกลุ่มบุคคลที่มีความผูกพันกับกลไกของรัฐน้อยที่สุด ประกอบกับเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับชาวชนบท และชาวชนบทให้ความครับญาเลื่อมใสต่อพระสงฆ์มาก จึงยอมรับและเชื่อฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และการให้คำปรึกษาต่าง ๆ จากพระสงฆ์เสมอมา พระสงฆ์จึงน่าจะมีศักยภาพที่จะเป็นผู้นำในการพัฒนาชนบทที่ดีได้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวชนบท (พระศักดิ์ชัย อ่อนหาดพอ 2551: 18-19) (พระศักดิ์ชัย อ่อนหาดพอ.2551)

ดังนั้นผู้วิจัย จึงมุ่งที่จะศึกษาการบริหารการพัฒนาสังคมของพระเทพสิทธราชารย์ (น้อย ภูวนุสาท) ในจังหวัดมหาสารคามบนพื้นฐานพลังศรัทธา เพื่อนำไปเป็นแบบอย่างในการดำรงตนและการพัฒนาสังคมของพระสงฆ์ และเพื่อเป็นการเชิดชูเกียรติคุณของพระสงฆ์ผู้มีคุณปการต่อชาติศาสนา เป็นแนวทางในการปฏิบัติของพระสงฆ์ที่จะเจริญรอยตามท่านต่อไป พระเทพสิทธราชารย์ (น้อย ภูวนุสาท) เจ้าอาวาสวัดมหาชัย พระอารามหลวงเจ้าคณะจังหวัดมหาสารคาม ดำรงตนด้วยความอ่อนโยน จังหวัดมหาสารคาม เป็นพระสงฆ์ผู้ปฏิบัติตีปฏิบัติชอบตามหลักพระธรรมวินัยและกฎหมายสากล และการปกป้องคณะสงฆ์ เป็นผู้มีจริยธรรมตรงดง มีความเป็นผู้นำทางศาสนาที่เข้มแข็ง และมีชีวิตประวัติและผลงานที่ปรากฏแก่สังคมในเชิงของการปกป้อง การศึกษา ตลอดจนการเผยแพร่พระพุทธศาสนา เช่น ผลงานด้านการปกป้องคณะสงฆ์จังหวัดมหาสารคาม ผลงานด้านการส่งเสริมด้านศาสนาและการศึกษา ผลงานด้านการปฏิสังขรณ์และพัฒนาวัด ผลงานพระนักพัฒนาและเกียรติคุณผลงานส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณี ท้องถิ่นและผลงานด้านวรรณกรรมงานเขียนทางพระพุทธศาสนา เป็นต้น นอกจากพระเทพสิทธราชารย์จะเป็นพระนักพัฒนาท่านยังเป็นนักการศึกษาด้วย ปัจจุบันท่านยังพัฒนาภารกิจสร้างวิทยาลัยสงฆ์ประจำจังหวัดมหาสารคาม คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น สถานที่ก่อสร้าง โศกหนองรัก ดำรงคณารราชราษฎร์ อำเภอ กันทรารวชัย จังหวัดมหาสารคาม เพื่อเป็นการส่งเสริมการศึกษาทางศึกษาคณะสงฆ์ให้มีวิชาการเท่าเทียมกับบรรดาศาสตรา ในส่วนของ อุปนิสั�ยท่านยังมีความอ่อนน้อมต่อพระสงฆ์ที่อายุพระชาแก่กว่าโดยไม่ยึดถือว่าจะมีตำแหน่งที่สูงกว่า และมีความเมตตาต่อศิษย์ทั้งพระสงฆ์ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา จนเป็นที่ยอมรับและครับ看好ของพุทธบริษัททั้งในจังหวัดมหาสารคามและต่างจังหวัด นอกจากนั้นนอกเหนือจากการกิจในทางพระพุทธ

ศาสนาแล้วพระเทพสิทธิราชารย์ยังให้สำคัญต่อสังคม เช่น กิจกรรมทางการศึกษา กิจกรรมประเพณีท้องถิ่น กิจกรรมในทางราชการ จึงถือได้ว่าพระเทพสิทธิราชารย์ (น้อย ญาณวุฒิโณ) เป็นพระสงฆ์ควรได้รับการเคารพจากพุทธบริษัททั่วโลก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาบทบาทการบริหารการพัฒนาสังคมของพระเทพสิทธิราชารย์ (น้อย ญาณวุฒิโโน)

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ เจ้าอาวาสวัดปัจจุบันที่พระเทพสิทธิราชารย์ (น้อย ญาณวุฒิโโน) เคยดำรงตำแหน่งจำนวน 4 รูป ผู้นำชุมชนคนปัจจุบันที่พระเทพสิทธิราชารย์ (น้อย ญาณวุฒิโโน) เคยดำรงตำแหน่งจำนวน 4 คน รวมจำนวน 8 คน และจัดสอนหากลุ่มแบบ Focus Group Discussion ประกอบด้วย บ้านหนองบัวลำภู จำนวน 4 คน ชุมชนเทศบาลวัดดาวดึงษ์แก่ดำเนินการ จำนวน 4 คน ชุมชนวัดปัจจิมทัศน์ ดำเนินการ จำนวน 4 คน ชุมชนวัดมหาธาตุ จำนวน 4 คน ชุมชนวัดมหาชัย ดำเนินการ จำนวน 4 คน รวมจำนวน 16 คน รวมประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ทั้งสิ้น 24 คน กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ทั้งสิ้น 24 คน กลุ่มเป้าหมายเหล่านี้พระเทพสิทธิราชารย์เคยเจ้าคณะผู้ปกครองวัดในหมู่บ้านมาก่อน

2. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง โดยมีขั้นตอนในการศึกษาดังนี้

- การศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Study) เป็นการศึกษาค้นคว้ารวมร่วมข้อมูลหนังสือ บทความ วิทยานิพนธ์ ตลอดจน

เอกสารต่างๆ

- การศึกษาภาคสนาม (Field Study) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

จัดสอนหากลุ่มแบบ Focus Group Discussion ประกอบด้วย เจ้าอาวาสวัดปัจจุบันที่พระเทพสิทธิราชารย์ (น้อย ญาณวุฒิโโน) เคยดำรงตำแหน่งจำนวน 4 รูป ผู้นำชุมชนคนปัจจุบันที่พระเทพสิทธิราชารย์ (น้อย ญาณวุฒิโโน) เคยดำรงตำแหน่งจำนวน 4 คน รวมจำนวน 8 คน และจัดสอนหากลุ่มแบบ Focus Group Discussion ประกอบด้วย บ้านหนองบัวลำภู จำนวน 4 คน ชุมชนเทศบาลวัดดาวดึงษ์แก่ดำเนินการ จำนวน 4 คน ชุมชนวัดปัจจิมทัศน์ ดำเนินการ จำนวน 4 คน ชุมชนวัดมหาธาตุ จำนวน 4 คน ชุมชนวัดมหาชัย ดำเนินการ จำนวน 4 คน รวมจำนวน 16 คน รวมประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ทั้งสิ้น 24 คน

การจัดสอนหากลุ่มแบบ Focus Group Discussion ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสรุปแนวคิดการพัฒนาสังคมของพระเทพสิทธิราชารย์ (น้อย ญาณวุฒิโโน) นำเสนอในรูปแบบการพรรณนาข้อมูลที่ได้จากการศึกษา คือ บทบาทการบริหารการพัฒนาสังคมของพระเทพสิทธิราชารย์ (น้อย ญาณวุฒิโโน) มีบทบาทการสร้างการพัฒนาสังคมในจังหวัดมหาสารคามอย่างไร

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิดวิธีการศึกษา/วิจัย

การศึกษา การบริหารการพัฒนาสังคมของพระเทพสิทธิราชารย์ (น้อย ญาณวุฒิโโน) ในจังหวัดมหาสารคามบนพื้นฐานพลังศรัทธา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทการบริการการพัฒนาสังคมของพระเทพสิทธิราชารย์ (น้อย ญาณวุฒิโโน) ในจังหวัดมหาสารคาม ผู้ศึกษาได้นำเสนอเป็นความหมาย

ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเรื่องตามลำดับ ดังนี้ แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์

1. แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ใน การพัฒนาสังคม

2. แนวคิดเกี่ยวกับพระสังฆาชีการ

3. แนวคิดการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของ พระสังฆาชีการ

4. แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่าย

5. แนวคิดธรรมาภิบาลการพัฒนาสังคม

โดยใช้กรอบแนวคิดวิธีการศึกษาได้มาจากการบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้ในการศึกษา บทบาทการบริการการ พัฒนาสังคมของพระเทพสิทธิราชารย์ (น้อย ญาณ วุฑโฒ) ในจังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ บทบาทด้าน การปกครอง บทบาทด้านด้านการศาสนาศึกษา บทบาทด้านการศึกษาสังเคราะห์ บทบาทด้านการเผยแพร่พระพุทธศาสนา บทบาทด้านการสาธารณูปการ และบทบาทด้านการสาธารณูปการ สงเคราะห์สังคมสังเคราะห์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบ สัมภาษณ์ที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง เปิดโอกาสให้ผู้ตอบได้ใช้ความคิดเห็น คำ แนะนำและข้อเสนอแนะได้อย่างเต็มที่ โดยการสร้าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิธีการดังนี้ ศึกษาข้อมูลจากแนวคิดทฤษฎี เอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำข้อมูลในส่วนดังกล่าวมาสร้าง เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 6 บทบาท ดังนี้

1.) บทบาทด้านการปกครอง

2.) บทบาทด้านด้านการศาสนาศึกษา

3.) บทบาทด้านการศึกษาสังเคราะห์

4.) บทบาทด้านการเผยแพร่พระพุทธศาสนา

5.) บทบาทด้านการสาธารณูปการ

6.) บทบาทด้านการสาธารณูปการ สงเคราะห์ สังคมสังเคราะห์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลการสนทนากลุ่ม แบบ Focus Group Discussion โดยใช้แบบบันทึก ผู้เข้าร่วมประชุมและบันทึกรายละเอียดในการ ประชุม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดสนทนากลุ่มแบบ Focus Group Discussion ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสรุปบทบาทการ บริการการพัฒนาสังคมของพระเทพสิทธิราชารย์ (น้อย ญาณ วุฑโฒ) มีบทบาทการสร้างการพัฒนา สังคมในจังหวัดมหาสารคาม นำเสนอในรูปแบบ การบรรยายข้อมูลที่ได้จากการศึกษา

ผลการศึกษา

บทบาทการบริการการพัฒนาสังคมของพระ เทพสิทธิราชารย์ (น้อย ญาณ วุฑโฒ) ในจังหวัด มหาสารคาม ผลการวิจัยได้ดังนี้

1. บทบาทด้านการปกครอง พบว่า พระ เทพสิทธิราชารย์ได้ใช้หลักการในการปกครอง โดย ใช้พระธรรมวินัยซึ่งเป็นหัวใจหลักของคณะสงฆ์ที่ ใช้เป็นระเบียบที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติเป็นกฎ กติกาการอยู่ร่วมกัน ของพระสงฆ์ที่เป็นข้อห้ามเพื่อ ป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายต่อศาสนาและเป็น แบบอย่างต่อพุทธศาสนาในิกชน

2. บทบาทด้านการศาสนาศึกษา พบว่า พระเทพสิทธิราชารย์ให้ความสำคัญในการศึกษาของ พระสงฆ์และสามเณรและเยาวชน ส่งเสริมการ ศึกษาด้านบาลีและธรรมศึกษาในการพัฒนาสังคม ผลักดันและสนับสนุนให้มีการจัดการการเรียนการ สอนส่วนการศาสนาศึกษา เป็นการให้การศึกษา คณะสงฆ์และเยาวชนทั้งแผนกบาลี และแผนกธรรม เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สำคัญต้องส่งลูกหลานมา บวช เรียนฟรี ไม่เสียค่าใช้จ่ายแต่ยังได้บุญในฐานะ และยังถือว่าเป็นศาสนาไทยที่สืบทอดพระพุทธ ศาสนาอีกทางหนึ่ง จัดการส่งเสริมการศึกษาโดยมี

จัดตั้งศูนย์การศึกษานักธรรมและธรรมศึกษาประจำอำเภอโดยให้เจ้าคณะผู้ปักครองเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบและมีการรายงานผลเป็นประจำ และจัดตั้งศูนย์การศึกษาบาลีประจำจังหวัดเพื่อส่งเสริมทั้งผู้เรียนสนับสนุนอุปกรณ์การศึกษา ตำราเรียน และทุนการศึกษา

3. บทบาทด้านการศึกษาสังเคราะห์ พบว่า ให้การส่งเสริมการศึกษาสังเคราะห์กองทุนแก่เด็กและเยาวชน พระเทพสิทธาจารย์ ตะหันถึงความสำคัญกับผู้ด้อยโอกาสในทางการศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะท่านมองเยาวชนเป็นกำลังที่สำคัญของประเทศชาติ สร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็ก พัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่า ต่อตนเองและสังคม ให้การสนับสนุนทั้งด้านทุนทรัพย์ พื้นที่ของวัดเพื่อเป็นการจัดศูนย์เด็กเล็กก่อนวัยเรียน จัดหารืออุปกรณ์การเรียน หนังสือเรียน เป็นต้น พระเทพสิทธาจารย์ ท่าน มีจัดการศึกษา เป็นการจัดการศึกษาสังเคราะห์ นอกระบบ โรงเรียน ให้การศึกษาอบรมแก่ประชาชน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเด็กและเยาวชนที่กำลังอยู่ในวัยเรียน เพื่อให้รู้จักใช้เวลาว่างจากวันหยุดเรียน เข้ามาศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจ ตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา โดยเด็กเยาวชนจะได้เรียนรู้วิชาที่เรียน ได้แก่ ธรรมะ พุทธประวัติ เรียงความแก้กරะทูรร์ แบบศิล-เบญจธรรม และศาสนพิธี ในขณะเดียวกันท่านสามารถผลักดันให้สถานศึกษา โรงเรียน วิทยาลัยอาชีวะ วิทยาลัยเทคนิค มหาวิทยาลัย ส่วนการศึกษาต่างๆ ได้รับการช่วยเหลือ ส่งเสริมด้านทุนการศึกษา อุปกรณ์การเรียนการสอน เช่น หนังสือเรียน คอมพิวเตอร์ หรือแม้แต่ก่อสร้างอาคารเรียน

4. บทบาทด้านการเผยแพร่ พบว่า หลักธรรม ที่มีการเผยแพร่เพื่อพัฒนาสังคม พระเทพสิทธาจารย์ มีการเผยแพร่หลักธรรมคำสั่งสอนตามหน้าที่ที่ ท่านเองเป็นผู้สืบทอดพระพุทธศาสนา โดยหลักธรรมคำสั่งสอนที่ท่านเลือกมา techniques ต่อญาติโยมผู้ที่มีความเลื่อมใสครรภ์ในเด็กท่าน นำหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้ามาเป็นแบบอย่าง และมา

ประยุกต์ให้เกิดความเข้าใจง่ายต่ออุบาสกอุบาสิกา หัวข้อธรรมะที่เลือกมาเป็นเทคนานั้นอาทิเช่น การสอนให้รักศีล 5 ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญในการดำเนินชีวิต มนุษย์เป็นหลักประกันของสังคม กล่าวคือ เป็นหลักประกันชีวิต ประกันทรัพย์สิน ประกันครอบครัว ประกันความ naïve แล้วยังประกันสุขภาพ รวมทั้ง หลักธรรมที่ท่านจะเน้นย้ำสำหรับลูกศิษย์คือความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณโดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อ มิตร มารดา ปู่ย่า ตายาย ครูอาจารย์ หลักธรรมคำสอนเรื่องของความซื่อสัตย์สุจริต ไม่ให้คดโกง ต้องเสียสละต่อส่วนรวม

5. บทบาทด้านการสาธารณูปการ พบว่า ประโยชน์ของการสาธารณูปการต่อสังคม พระเทพสิทธาจารย์ ได้มีการสร้างศาสนะ เช่น พระอุโบสถ วิหาร ศาลาการเปรียญ กุฎិ อาคารอเนกประสงค์ ณ สถาบัน ในเขตอารามสิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นหน้าที่ของพระเดชพระคุณท่านในฐานะที่เป็นเจ้าอาวาสวัดหรือเจ้าคณะผู้ปักครอง แต่ สาธารณะประโยชน์เหล่านี้ เพื่ออนุเคราะห์แก่ประชาชนและชุมชนได้ใช้ประกอบกิจกรรมต่าง อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนและสังคม ในการสร้าง สาธารณะประโยชน์ ในวัดนั้นเปิดโอกาสให้ญาติโยมในชุมชนเข้ามามีส่วนในการก่อสร้างในรูปแบบของคณะกรรมการ เพื่อมาเป็นผู้ตรวจสอบการก่อสร้าง ตรวจสอบงบประมาณในการก่อสร้าง ยังให้ความสำคัญในประโยชน์ในการใช้สอยทั้งเพื่อการพิเศษ และเพื่อชุมชนญาติโยม

6. บทบาทด้านการสาธารณสุขเคราะห์ พบว่า การสาธารณสุขเคราะห์ ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ในการด้านสาธารณสุขเคราะห์ พระเทพสิทธาจารย์ มีการก่อสร้างที่เป็นประโยชน์ส่วนเพื่อสังคม นอกจากการสร้างศาสนะภายในวัดอีกมากมาย เช่น โรงพยาบาล สร้างอาคารเรียน ตัดถนน หรือแม้แต่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ วิทยาลัยสงฆ์ ประจำจังหวัดมหาสารคาม เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ ล้วนเป็นประโยชน์ เพื่อสังคมจังหวัดมหาสารคาม ในบริหารจัดการสาธารณสุขเคราะห์นั้น พระเทพ

สิทธิอาจารย์เป็นพระสงฆ์ชั้นผู้ใหญ่ที่ให้ความสำคัญต่อสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลับผู้ที่ประสบความเดือดร้อน พระเทพสิทธิอาจารย์ให้การช่วยเหลือโดยการบริจาคทุนทรัพย์และสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ รวมทั้งยังเดินทางไปมอบด้วยตนเอง และเมื่อมีเหตุภัยขึ้น พระเทพสิทธิอาจารย์ได้มีการส่งการให้มีการระดมทุนทรัพย์และรับบริจาคสิ่งของอุปโภคบริโภคที่จำเป็น เพื่อนำไปช่วยเหลือผู้ประสบภัยเพื่อให้การช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน เช่นที่นอน หมอน เสื่อ ข้าวสารอาหารแห้ง สิ่งของเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่ญาติโยมถวายเป็นกันท์เทคโนโลยีเป็นการช่วยเหลือเบื้องต้น

อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง บทบาทการบริการการพัฒนาสังคมของพระเทพสิทธิอาจารย์ (นาย ญาณ วุฒิโภ) ในจังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาน่ามาอภิปรายได้ดังนี้

1. บทบาทด้านการปกครอง พบว่า พระเทพสิทธิอาจารย์ได้ใช้หลักการในการปกครอง โดยใช้พระราชวินัยซึ่งเป็นหัวใจหลักของคณะสงฆ์ที่ใช้เป็นระบบที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติเป็นกฎกติกาการอยู่ร่วมกัน ของพระสงฆ์ที่เป็นข้อห้ามเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายต่อศาสนาและเป็นแบบอย่างต่อพุทธศาสนาสันกิชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม ด้านการปกครองของ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาชรัญญาโรส (2535 : 43) มองการปกครองภายใต้ของพระสงฆ์ในปัจจุบันนี้ นอกจากจะใช้ธรรมวินัยเป็นหลักในการปกครองแล้ว เป็นการปกครองในเชิงของธรรมาภิบาล คือดูแลกันโดยธรรมปการองกันแบบพ่อปกครองลูก อาจารย์ปกครองศิษย์

2. บทบาทด้านการศาสนาศึกษา พบว่า พระเทพสิทธิอาจารย์ให้ความสำคัญในการศึกษาของพระสงฆ์และสามเณรและเยาวชน ส่งเสริมการ

ศึกษาด้านบาลีและธรรมศึกษาในการพัฒนาสังคม ผลักดันและสนับสนุนให้มีการจัดการการเรียนการสอนส่วนการศาสนาศึกษา เป็นการให้การศึกษาคณะสงฆ์และเยาวชนทั้งแผนกบาลี และแผนกธรรม เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สำคัญต้องส่งลูกหลานมาบวช เรียนพรี ไม่เสียค่าใช้จ่ายแต่มีเงินได้บุญในฐานะ และยังถือว่าเป็นศาสนายາทสืบต่อพระพุทธศาสนาอีกทางหนึ่ง จัดการส่งเสริมการศึกษาโดยมีจัดตั้งศูนย์การศึกษาแห่งธรรมและธรรมศึกษาประจำอำเภอโดยให้เจ้าคณะผู้ปกครองเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบและมีการรายงานผลเป็นประจำ และจัดตั้งศูนย์การศึกษาบาลีประจำจังหวัดเพื่อส่งเสริมทั้งผู้เรียน สนับสนุนอุปกรณ์การศึกษา ดำเนินเรียน และทุนการศึกษา ซึ่งไปสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระศักดิ์ชัย อ่อนหาดพอ (2551 : บทคัดย่อ) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวัตรปฏิบัติและชีวประวัติ บทบาทการพัฒนาสังคม และผลการพัฒนาสังคมของพระราชนิพัฒนาภรณ์ เจ้าอาวาสวัดท่าไทร ตำบลท่าทองใหม่ อำเภอญาณจันดีชัย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า บทบาทการพัฒนาสังคม ของพระราชนิพัฒนาภรณ์ (ชูชาติ กันต์วนิชโน) บทบาทด้านการส่งเสริมการศึกษา จัดให้มีการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมในวัด ทั้งแผนกภาษาบาลีและนักธรรมแก่พระภิกษุสามเณร ตามหลักสูตรของคณะสงฆ์และฝึกอบรมบริการวิชาชีพ ตลอดจนส่งเสริมการศึกษาร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีเพื่อให้พระสงฆ์มีสิทธิ์ได้ศึกษาเล่าเรียนในระดับที่สูงขึ้น

3. บทบาทด้านการศึกษาสังเคราะห์ พบว่า ให้การส่งเสริมการศึกษาสังเคราะห์ของทุนแก่เด็กและเยาวชน พระเทพสิทธิอาจารย์ตระหนักรถึงความสำคัญกับผู้ด้อยโอกาสในการศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะท่านมองเยาวชนเป็นกำลังที่สำคัญของประเทศไทย สร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม ให้การสนับสนุนทั้งด้านทุนทรัพย์ พื้นที่ของวัดเพื่อเป็นการจัดศูนย์เด็กเล็กก่อน

วัยเรียน จัดการอุปกรณ์การเรียน หนังสือเรียน เป็นต้น พระเทพศิทธารายย์ท่านมีจัดการศึกษา เป็นการจัดการศึกษาสังเคราะห์ นอกระบบโรงเรียน ให้การศึกษาอบรมแก่ประชาชน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเด็กและเยาวชนที่กำลังอยู่ในวัยเรียน เพื่อให้รู้จักใช้เวลาว่างจากวันหยุดเรียน เข้ามาศึกษา ทำความรู้ ความเข้าใจ ตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา โดยเด็กเยาวชนจะได้เรียนรู้วิชาที่เรียนได้แก่ ธรรมะ พุทธประวัติ เรียงความแก้กระทุกธรรม เบญจศีล-เบญจธรรม และศาสนาพิธี ในขณะเดียวกันท่านสามารถผลักดันให้สถานศึกษา โรงเรียน วิทยालัยอาชีวะ วิทยาลัยเทคนิค มหาวิทยาลัย ส่วนการศึกษาต่างๆ ได้รับการช่วยเหลือ ส่งเสริมด้านทุนการศึกษา อุปกรณ์การเรียน การสอน เช่นหนังสือเรียน คอมพิวเตอร์ หรือแม้แต่ ก่อสร้างอาคารเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาริการ ของ พระเทพปริยัติสุธี (วรवิทย์ คงปุณณโย) (2540 : 48-49) ได้กล่าวถึง การศึกษาสังเคราะห์ที่พระสังฆ์ดำเนินการในลักษณะนี้ เป็นการจัดการศึกษาซึ่ง แบ่งได้เป็น 4 ประเภท คือ (1.) โรงเรียนการคุกคาม ของวัดในพระพุทธศาสนา และโรงเรียนสังเคราะห์เด็กยากจนตามพระราชประสงค์ (2.) ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีความมุ่งหมายให้วัดและพระสงฆ์ให้การศึกษาอบรมปลูกฝังศีลธรรม วัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามแก่เด็กและเยาวชน เป็นโอกาสให้พระสังฆ์ได้ใช้วิชาการศาสนาศึกษา เพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติ ด้วยหลักธรรมของพระศาสนา (3.) ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด มีความมุ่งหมายให้วัดได้ช่วยอบรมบ่มนิสัยเด็ก ก่อนวัยเรียนเพื่อปลูกฝังคุณธรรมและศีลธรรมแต่ยังเด็ก ทั้งเป็นการให้โอกาสวัดและพระสงฆ์ได้ร่วมพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติแต่วัยเด็ก และ (4.) โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จัดตั้งขึ้นเพื่อให้พระภิกษุสามเณรศึกษาเล่าเรียน ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ แผนกสามัญศึกษา และมีการศึกษาวิชาพระปริยัติธรรม

หมวดภาษาบาลี หมวดพระธรรมวินัยและศาสนาปฏิบัติอีกส่วนหนึ่ง โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษามีการจัดตั้งขึ้นตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา พ.ศ.2537 และอยู่ในสังกัดกรมการศาสนา ขณะนี้มีวัดต่างๆ

4. บทบาทด้านการเผยแพร่ พบว่า หลักธรรมที่มีการเผยแพร่เพื่อพัฒนาสังคม พระเทพศิทธารายย์ได้มีการเผยแพร่หลักธรรมคำสั่งสอนตามหน้าที่ที่ท่านเองเป็นผู้สืบทอดพระพุทธศาสนา โดยหลักธรรมคำสั่งสอนที่ท่านเลือกมาเทศนาต่อญาติโยมผู้ที่มีความเลื่อมใสศรัทธาในตัวท่าน นำหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้ามาเป็นแบบอย่าง และมีประยุกต์ให้เกิดความเข้าใจง่ายต่ออุบัสดกอุบาสิกา หัวข้อธรรมะที่เลือกมาเป็นเทศนานั้นอาทิเช่น การสอนให้รักศีล 5 ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญในการดำเนินชีวิต มនุษย์เป็นหลักประกันของสังคม กล่าวคือ เป็นหลักประกันชีวิต ประกันทรัพย์สิน ประกันครอบครัว ประกันความน่าเชื่อถือ และประกันสุขภาพ รวมทั้ง หลักธรรมที่ท่านจะเน้นย้ำสำหรับลูกศิษย์คือความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณโดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อ บิดามารดา ปู่ย่า ตายาย ครูอาจารย์ หลักธรรมคำสอนเรื่องของความชื่อสัตตย์สุจริต ไม่ให้คดโกง ต้องเสียสละต่อส่วนร่วม ให้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาริการของ สมเด็จพระมหาวชิรเมืองคลาจารย์ (ช่วง วรปุณณโย) (2540 : 148-155) ด้านการเผยแพร่พุทธศาสนา เป็นหน้าที่หนึ่งของบทบาทที่พระสังฆ์หรือพระสังฆาริการจัดตั้ง起來 โดยการจัดการเทศนา อบรม สั่งสอน ประชาชน ให้เกิดศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาและตั้งอยู่ในสัมมาปฏิบัติ เป็นผลเมื่อจิตของประเทศชาติ และไปสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไอศรีย์ อินทร์เพชร (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา บทบาทของพระสังฆ์ในการพัฒนาสังคม : ศึกษาแนวทางกรณีพระเทพสาครมุนี (แก้ว สุวนันทน์โชติ) จากการศึกษาพบว่า บทบาทของพระสังฆ์ในการพัฒนาสังคมนั้น พระ

สงฆ์มีความสัมพันธ์กับสังคมโดยใช้หลักศาสนา
ช่วยงานกราโนนความเจริญแก่สังคมในด้านการ
ปกครองด้านการศาสนาศึกษา ด้านการเผยแพร่
พระพุทธศาสนา ด้านการสาธารณูปการ และด้าน
การสาธารณสุขเคราะห์ เพื่อช่วยส่งเสริมความเป็น
ปึกแผ่นมั่นคงแก่สังคม ส่งเสริมให้ปฏิบัติในสิ่งที่ถูก
ต้องตามหลักพระพุทธศาสนา เพื่อมุ่งให้คนที่อยู่
ร่วมกันในสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น
ทั้งด้านวัฒนธรรมและด้านจิตใจ อันจะทำให้การดำรงชีวิต
อยู่ร่วมกันนั้นมีความเจริญรุ่งเรืองและสงบสุข

5. บทบาทด้านการสาธารณูปการ พบว่า
ประโภช์ของการสาธารณูปการต่อสังคม พระเทพ
ศิริอาจารย์ได้มีการสร้างศาสนะ เช่น พระอุโบสถ
วิหาร ศาลาการเปรียญ ภูภูมิ อาคารอนงค์ประสงค์
มาปณิสถาน ในเขตอารามสิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็น
หน้าที่ของพระเดชพระคุณท่านในฐานะที่เป็นเจ้า
อาวาสหรือเจ้าคณะผู้ปกครอง แต่สาธารณูปการ
ประโภช์เหล่านี้ เพื่ออนุเคราะห์แก่ประชาชนและ
ชุมชนได้ใช้ประกอบกิจกรรมต่าง อันเป็นประโยชน์
ต่อการพัฒนาชุมชนและสังคม ในการสร้าง
สาธารณูปการ ในวัดนั้นเปิดโอกาสให้ญาติโยมใน
ชุมชนเข้ามาร่วมส่วนในการก่อสร้างในรูปแบบของ
คณะกรรมการ เพื่อมาเป็นผู้ตรวจสอบการก่อสร้าง
ตรวจสอบประ楫ณ์ในการก่อสร้าง ยังให้ความ
สำคัญในประโยชน์ในการใช้สอยทั้งเพื่อการพระ
ศาสนา และเพื่อชุมชนญาติโยม ซึ่งไปสอดคล้องกับ
งานวิจัยของ และไปสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระ
มหาวินิจ เสารง (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา
บทบาทที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคมของพระครู
ภานุวิธิญาณ พบว่าหลังจากการก่อตั้งวัด
เนรมิตวิปัสสนา การก่อสร้างควรรัตน มีบทบาทที่
สำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาสังคมในด้านต่าง ๆ
ได้แก่ การก่อตั้งวัดให้เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม เพื่อ
เป็นสถานที่เจริญวิปัสสนา กัมมังภูฐานแก่
พุทธศาสนาในเชิงทั่วไป

รวม ในการด้านสาธารณสุขเคราะห์พระเทพสิทธารา จารย์ มีการก่อสร้างที่เป็นประโยชน์ส่วนเพื่อสังคม นอกจ้าจากการสร้างเสนาสนะภายในนัวรัตอีกมาก many เช่น โรงพยาบาล สร้างอาคารเรียน ตัดถนน หรือ แม้แต่เมืองวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ วิทยาลัยสงฆ์ ประจำจังหวัดมหาสารคาม เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ ล้วนเป็นประโยชน์ เพื่อสังคมจังหวัดมหาสารคาม ในบริหารจัดการสาธารณสุขเคราะห์นั้น พระเทพ สิทธาราจารย์ เป็นพระสงฆ์ชั้นผู้ใหญ่ที่ให้ความสำคัญ ต่อสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลับผู้ที่ประสบความ เดือดร้อน พระเทพสิทธาราจารย์ให้การช่วยเหลือโดย การบริจาคทุนทรัพย์และสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ รวม ทั้งยังเดินทางไปมอบถ้อยคำเอง และเมื่อมีเหตุภัย ขึ้น พระเทพสิทธาราจารย์ได้มีการสั่งการให้มีการ ระดมทุนทรัพย์และรับบริจาคสิ่งของอุปโภคบริโภค ที่จำเป็น เพื่อนำไปช่วยเหลือผู้ประสบภัยเพื่อให้การ ช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน เช่นที่นอน หมอน เสื่อ ข้าวสารอาหารแห้ง สิ่งของเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่ ญาติโยมถวายเป็นกันต์เทศน์นี้เป็นการช่วยเหลือ เป็นครั้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารกิจการ คณะสูญของพระสังฆาธิการ ของพระเทพปริยัติ สุธี (วรวิทย์ คงคปณ.โญ) (2540 : 62-65) การสาธารณสุขเคราะห์ หมายถึง การดำเนินกิจการ ต่าง ๆ เพื่อให้เป็นสาธารณประโยชน์ของแก่หน่วย งานหรือของบุคคลหรือองค์บุคคล หรือการช่วย เหลือเกื้อกูลหรือการอุดหนุนจุนเจอสถานที่ซึ่งเป็น สาธารณสมบัติหรือประชาชนทั่วไป พระเทพปริยัติ สุธี (วรวิทย์ คงคปณ.โญ) ได้กล่าวถึง การสาธารณสุขเคราะห์เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามโอกาสอันควร จะมี ระเบียบปฏิบัติชัดเจน สาธารณสุขจัดการสาธารณสุข เคราะห์โดยส่วนมากได้แก่ วัดหรือเจ้าอาวาส ซึ่งมีบัญญัติว่าด้วยหน้าที่ของเจ้าอาวาส ดังนี้
(1.) จัดกิจการของวัดให้เป็นไปโดยเรียบร้อย
(2.) เป็นธุระในการจัดการศึกษาอบรมแก่บรรพชิต และคุณธรรม (3.) ให้ความสะดวกด้วยการสมควรแก่ พุทธศาสนาใน การบำเพ็ญกุศล อนึ่ง การ สาธารณสุขเคราะห์นี้ ให้เจ้าคณะพระสังฆาธิการ

พิจารณาจัดการสงเคราะห์ตามครัวเรือนโอกาส เช่น (1.) การพัฒนาหมู่บ้าน การพัฒนาตำบล การช่วยจัดหาทุนการสงเคราะห์ การป้องกันยาเสพติดให้ไทย เช่น ยาบ้า การช่วยป้องกันโรคเอดส์ (2.) การช่วยเหลือสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ เช่น การสร้างถนนหนทาง ชุดลอกคุคลองสร้างฝาปิดสถานสร้างการประปา สร้างเครื่องกำเนิดไฟฟ้า และ (3.) การช่วยเหลือประชาชน ในโอกาสที่ควรช่วย เช่น การประเพณีทักษิณหรือช่วยคนชาวน้ำอ่อนพิการ การสาธารณสงเคราะห์จะต้องจัดเพื่อความเรียบร้อยดีงามและไม่ขัดต่อพระราชบรมวินัยและความสงบสุขของบ้านเมือง จึงจะถือว่าเป็นไปด้วยความถูกต้อง และเป็นการสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์

โดยสรุป บทบาทการบริหารการพัฒนาสังคมของพระเทพสิทธิราชย์ (นาย ญาณวุฒิโผล) ยังมีอุปสรรคในการพัฒนาสังคม เพราะยังไม่กระบวนการจัดการที่เป็นระเบียบที่ชัดเจน

6 ด้านคือ (1.) บทบาทด้านการปกครอง (2.) บทบาทด้านการศาสนาศึกษา (3.) บทบาทด้านการศึกษาสงเคราะห์ (4.) บทบาทด้านการเผยแพร่ (5.) บทบาทด้านการสาธารณูปการ และ (6.) บทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 บทบาทการพัฒนาสังคมของพระเทพสิทธิราชย์ (นาย ญาณวุฒิโผล) ยังมีอุปสรรคในการพัฒนาสังคม เพราะยังไม่กระบวนการจัดการที่เป็นระเบียบที่ชัดเจน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 บทบาทของพระสงฆ์ที่ได้รับผลกระทบจากความเสื่อมครั้งจากพฤติกรรมของพระสงฆ์ที่สังคมคาดหวัง

เอกสารอ้างอิง

- พินิจ ลากานานนท์. (2529). บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์.
- พระศักดิ์ชัย อ่อนหาดพอ. (2551). การศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม: กรณีศึกษาพระราชพิพัฒนารถ (ชูชาติ กนกวนิชโนน) เจ้าอาวาสวัดท่าไทร ตำบลท่าทองใหม่ อำเภอภาณุจันดีชั้วจังหวัดสุราษฎร์ธานี. นគรศิริธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศิริธรรมราช เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาปีการศึกษา.
- พระเทพปริญติสุรี (วรวิทย์ คงคปณ.โญ). (2540). เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่องการคณะสงฆ์และการพระศาสนา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปีฎก (ป.อ. ปยุตตโต). (2540). การพัฒนาจริยธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พุทธธรรม.
- พระธรรมปีฎก (ประยุทธ์ ปยุตตโต). (2539). พจนานุกรมพุทธศาสนา ฉบับประมวลพัท. กรุงเทพฯ : สหธรรมิก.
- พระเทพปริญติสุรี (วรวิทย์ คงคปณ.โญ). (2540). เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่องการคณะสงฆ์และการพระศาสนา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาชิรกุณาจารวณ์. (2535). วินัยมุข เล่ม 2 (หลักสูตรนักธรรมชั้นโต). กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ที่โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมเด็จพระมหาธัมมชัชวาลย์ (ช่วง วรรณโญ). (2540). การเผยแพร่พระพุทธศาสนา. คู่มือพระสังฆาริธิการ ว่าด้วยเรื่อง การคณะสงฆ์และการพระศาสนาในทวี พลรัตน์ (บรรณาธิการ). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.
- ไอศรีย์ อินทร์เพชร. (2553). บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม : ศึกษาเฉพาะกรณีพระเทพศาคร มุนี (แก้ว สุวนันโนชโต).